

Sygn. akt I C 372/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Łucja Oleksy-Miszczuk
Protokolant:	sekretarz sądowy Wioleta Motyczka

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2021 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa Z. D.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuratorowi Okręgowemu w (...)

o zapłatę

- 1) oddała powództwa;
- 2) odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu.

SSO Łucja Oleksy-Miszczuk

Sygnatura akt I C 372/19

UZASADNIENIE

Powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa kwoty 5.580.000,- zł tytułem odszkodowania za zniszczenie akt ewentualnie zasądzenie takiej samej kwoty tytułem zadośćuczynienia za doznana krzywdę. Uzasadniając powództwo główne podał, że żądanie zostało wyliczone jako równowartość czasu pracy poświęconej przez powoda na wytworzenie akt tj. 18.600 godzin przy zastosowaniu kosztu godziny pracy w wysokości 300,- zł. Uzasadniając żądanie ewentualne ograniczył się do stwierdzenia, iż doznał strat moralnych i zdrowotnych związanych ze zniszczeniem akt (pismo pełnomocnika powoda precyzujące żądanie k. 98).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Podniósł, że powód nie sprostał obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c. i zaprzeczył twierdzeniom faktycznym powoda (odpowiedź na pozew k. 139).

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2020r. oznaczono występującą w sprawie jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa jako Prokuratora Okręgowego w G. (k. 350).

Sąd ustalił co następuje:

Powód złożył zawiadomienie o przestępstwie, adresując je do Prokuratury Krajowej. Prokuratura Krajowa w K. – (...) (...)przekazała złożone przez powoda zawiadomienie o przestępstwie Prokuraturze Rejonowej w (...). Do zawiadomienia dołączone były nadesłane przez powoda dokumenty. W Prokuraturze Rejonowej w (...) sprawa

zarejestrowana została pod sygnaturą PR 3 Ds. 442.2017. Akta obejmowały VI tomów. Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2017. Prokurator wszczął śledztwo i przekazał je do prowadzenia Komendzie Powiatowej Policji w T.. W czerwcu 2018r. powód zwrócił się do Policji o wydanie mu drugiego kompletu zawiadomienia o przestępstwie z załącznikami. Dokumenty wydano powodowi w dniu 15 czerwca 2018r. Obejmowały zawiadomienie o popełnionym przestępstwie, 3 płyty CD, segregator koloru czarnego oznaczony jako katalogi 2-5 i segregator koloru niebieskiego oznaczony jako katalogi od 6 do 22. Powód nie zgłaszał uwag do przekazanych mu dokumentów. Postępowanie zostało następnie umorzone postanowieniem z dnia 20 czerwca 2018r. Postanowienie zostało zatwierdzone przez Prokuratora w dniu 21 czerwca 2018r. Następnie akta wraz z zażaleniem powoda przesłano do Sądu Okręgowego w G., gdzie nadano im sygnaturę IV Kp 637/18. Sąd uchylił zaskarżone postanowienie i zwrócił akta do Prokuratury Rejonowej w (...) gdzie zostały ponownie zarejestrowane pod sygnaturą PR 3 Ds 461.2018. Akta w chwili zwrotu z Sądu Okręgowego obejmowały VII tomów. W toku dalszych czynności Prokurator ponownie umorzył śledztwo. Na żadnym etapie postępowania nie były prowadzone działania zmierzające do odtworzenia akt, a organ prowadzący postępowanie karne (Prokurator Rejonowy w (...)) zaprzecza aby doszło do utraty, zniszczenia lub sfalszowania akt (pismo Prokuratury Krajowej z dnia 6 października 2017r. k. 156, przegląd załączników k. 161 i nast., postanowienie z dnia 7 grudnia 2017r. k. 167, postanowienie z dnia 20 czerwca 2018r. k. 169, zażalenie k. 172, pismo przewodnie Sądu Okręgowego k. 190, protokół posiedzenia k. 192, notatki z 7 czerwca 2018r. i 15 czerwca 2018r. k. 199 i 200).

Opisany wyżej stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów oraz niesporne twierdzenia stron.

Wobec faktu, iż powód nie wykazał, tj. nie naprowadził skutecznych wniosków dowodowych co do powstania po jego stronie szkody majątkowej ewentualnie krzywdy rozumianej jako szkoda niemajątkowa i pozostającej w związku przyczynowym z działaniem Prokuratury, Sąd na zasadzie art. 235² § 1 k.p.c. pominął dowody z przesłuchania świadków w osobach J. S., E. T., A. K., M. S., świadka C. i przesłuchania stron. Sąd na tej samej podstawie prawnej pominął również zgłoszone przez pozwanego wnioski o przesłuchani świadków J. S., B. K., E. T. i M. S.. Tezy dowodowe wskazane przez strony w zakresie osobowych źródeł dowodowych dotyczyły przebiegu zdarzeń związanych z czynnościami procesowymi i obrotem aktami Prokuratury Rejonowej w (...) PR 3 Ds. 442.2017 (PR 3 Ds. 461.2018) oraz faktu czy doszło do zaginięcia, zniszczenia czy też uszkodzenia akt. Okoliczności te jednak w ocenie Sądu – wobec braku wykazania przez powoda doznanej szkody ewentualnie krzywdy pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z działaniem Prokuratora, nie mają znaczenia dla rozpoznania sprawy, a przeprowadzenie tych dowodów i szczegółowe ustalanie stanu faktycznego związanego z czynnościami podejmowanymi w sprawie prowadzonej przez Prokuratora Rejonowego w (...) prowadziłoby jedynie do zbędnego przedłużania niniejszego postępowania (art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k.p.c.).

Sąd pominął również dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność wysokości poniesionej przez powoda szkody. Wniosek o przeprowadzenie tego dowodu nie koresponduje z uzasadnieniem żądania pozwu w zakresie w jakim powód opisuje sposób wyliczenia szkody. Rzeczoznawca majątkowy powołany jest do oceny wartości rynkowej danego przedmiotu, natomiast powód wylicza swoją szkodę jako ilość czasu poświęconego na wytworzenie akt, pomnożoną o stawkę 300 zł za godzinę pracy, a zatem upatruje szkody w utracie wynagrodzenia za poświęcony na wytworzenie akt czas. Niezależnie od tego dowód jest nieprzydatny do rozpoznania sprawy również w zakresie ustalenia wartości akt. Jest rzeczą powszechnie wiadomą i nie wymaga wiedzy specjalistycznej stwierdzenie, że akta spraw prowadzonych przez poszczególne urzędy i organy państwa, w tym przez prokuraturę i sądy, nie są przedmiotem obrotu i jako takie nie mają wartości rynkowej. Wartość taką mogą mieć poszczególne dokumenty znajdujące się w tych aktach np. ze względu na swoje walory historyczne czy artystyczne, niemniej powód nie naprowadzał aby tego typu przedmioty czy dokumenty w aktach się znajdowały i nie wnosił o dokonanie przez biegłego wyceny tego rodzaju konkretnie wskazanych elementów akt. W tych warunkach nie ma podstaw do dopuszczania dowodu z opinii rzeczoznawcy majątkowego, co skutkowało pominięciem tego dowodu w oparciu o przepis art. 235² § 1 pkt 3 i 5 k.p.c.

Sąd zważył co następuje:

Na wstępie należy odnieść się do zgłoszonych przez powoda przed rozprawą poprzedzającą wydanie wyroku wniosków o odroczenie rozprawy i zawieszenie postępowania. Oba wnioski powód uzasadniał trwającym stanem pandemii związanym z rozprzestrzenianiem się wirusa COVID – 19 i wynikająca z tego niemożnością stawienia się w Sądzie. Wnioski okazały się niezasadne. W dacie rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku istniały regulacje (art. 15 zys⁽¹⁾ pkt 1 ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych), pozwalające na udział w rozprawie bez ryzyka zagrożenia zdrowia osób uczestniczących w postępowaniu. W tych warunkach zawieszenie postępowania z uwagi na niemożność wzięcia w nim udziału przez stronę (art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c.) byłoby bezpodstawne. Powód został poinformowany o możliwości uczestniczenia w rozprawie przy użyciu urządzeń transmitujących obraz i dźwięk oraz o sposobie złożenia wniosku w tym przedmiocie. Pomimo otrzymanego zawiadomienia o terminie rozprawy i pouczenia o możliwości udziału „zdalnego” w rozprawie, powód nie stawiał się ani nie wniósł o umożliwienie mu uczestniczenia w rozprawie przy użyciu urządzeń transmitujących obraz i dźwięk. Nie wskazał też aby istniały jakiegokolwiek obiektywne przeszkody dotyczące jego „zdalnego” udziału w rozprawie, ograniczając się jedynie do oświadczenia iż na takie rozwiązanie nie wyraża zgody. Przepis art. 15 zys⁽¹⁾ pkt 1 przywołanej ustawy z dnia 2 marca 2020r. nie wymaga dla przeprowadzenia rozprawy przy użyciu takich urządzeń zgody stron. Jak już wyżej wskazano powód został pouczone o możliwym sposobie uczestnictwa w rozprawie bez jakiegokolwiek ryzyka dla jego zdrowia. Z możliwości tej nie skorzystał, a zatem nie ziszcili się przesłanki odroczenia rozprawy określone w art. 214 § 1 k.p.c. Na marginesie należy zauważyć, że powód na dwa dni przed rozprawą kontaktował się z Sądem przy użyciu poczty elektronicznej (k. 449), należy zatem domniemywać, iż ma dostęp i możliwość skorzystania z urządzeń służących do komunikacji w Internecie.

Przechodząc do oceny zgłoszonego w pozwie żądania głównego Sąd zważył, iż powód nie spełnił wymogów określonych w art. 6 k.c. tj. nie udowodnił faktów z których wywodzi skutki prawne, a co do części tych faktów nie zgłosił nawet wniosków dowodowych pozwalających na dokonanie stosownych ustaleń.

Zgodnie z art. 415 k.c. kto z winy swojej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. W myśl art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca te władzę z mocy prawa. Przesłankami odpowiedzialności deliktowej są zatem bezprawne działanie lub zaniechanie podmiotu, który wyrządził szkodę, istnienie szkody oraz związek przyczynowy pomiędzy nimi. Wykazanie wszystkich tych przesłanek obciąża powoda. Wszystkie wnioski dowodowe (poza wnioskiem o dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego, którego nieprzydatność została opisana już wyżej) zmierzały jedynie do ustalenia faktu zagięcia, zniszczenia czy też uszkodzenia akt. Powód nie złożył skutecznie żadnych wniosków pozwalających na ustalenie, że doszło po jego stronie do jakiegokolwiek szkody, a tym bardziej na ustalenie wysokości tej szkody. Szkodą w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. stanowi realny uszczerbek jaki nastąpił w majątku pokrzywdzonego i może obejmować straty które poniósł oraz korzyści które mógłby osiągnąć gdyby mu szkody nie wyrządzono. Tych okoliczności powód w żaden sposób nie wykazał. Jak już wskazano wyżej akta sprawy, w tym co do zasady także dokumenty wytworzone przez stronę nie mają wartości majątkowej. Nadto powód dobrowolnie przekazał wytworzone przez siebie dokumenty Prokuraturze Krajowej, która następnie przekazała je Prokuraturze Rejonowej w (...) jako właściwej do załatwienia sprawy. Składając zawiadomienie o przestępstwie z załącznikami w Prokuraturze celem zainicjowania postępowania karnego, powód przestał być dysponentem złożonych dokumentów, a zarazem nie jest podmiotem poszkodowanym na wypadek gdyby faktycznie doszło do zaginięcia akt. Powód nie wytwarzał dokumentów w celach zarobkowych, nie może być więc mowy o szkodzie rozumianej jako wynagrodzenie za ich wytworzenie. Nie wykazał również utraconych zysków – sam fakt, że powód poświęcił czas na wytworzenie dokumentów nie przesądza o utracie jakichkolwiek zarobków, zresztą powód nawet takich dowodów nie naprowadzał. Niezależnie od tego akta nie zostały wytworzone na polecenie czy na żądanie Prokuratora, a zatem ewentualne koszty jakie powód z tego tytułu poniósł (np. koszty papieru, wydruku itp.) nie pozostają w związku przyczynowym z działaniami Skarbu Państwa. Również obowiązek odtworzenia akt – na wypadek ich zaginięcia – nie spoczywa na powodzie.

Niewykazanie istnienia szkody i brak związku przyczynowego między hipotetyczną szkodą, a działaniami Skarbu Państwa przesądzą same w sobie o braku odpowiedzialności pozwanego, a co za tym idzie dalsze ustalenia co do stanu faktycznego, w tym ustalenie czy faktycznie doszło do zaginięcia lub zniszczenia akt nie są zasadne i jak już wyżej wskazano zmierzałyby jedynie do przewlekłości postępowania.

Niezasadne okazało się również powództwo ewentualne. Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro zostało naruszone odpowiednią sumę pieniężną za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę na wskazany przez niego cel społeczny. Obowiązek wykazania naruszenia dobra osobistego i rozmiaru krzywdy spoczywa zgodnie z art. 6 k.c. na powodzie.

Odnosząc się do realiów niniejszej sprawy należy zważyć, że prawo do istnienia akt znajdujących się w dyspozycji organów ścigania nie jest dobrem osobistym. Utrata takich akt – nawet gdyby rzeczywiście nastąpiła – nie narusza niczych dóbr osobistych. Powołanie się przez powoda na bliżej nieokreślone straty moralne jakich doznał na skutek rzekomej utraty akt, również nie jest podstawą do przyjęcia naruszenia jego dóbr osobistych. Pojęcie „strat moralnych” jest tak dalece ogólne, że nie pozwala nawet na ogólnikowe przypuszczenia jakie dobra osobiste powoda mogły zostać naruszone, nie mówiąc już o wykazaniu, że do jakiegokolwiek naruszenia dóbr osobistych faktycznie doszło. Powód nie naprowadził również żadnych okoliczności, które pozwalałyby na przyjęcie, iż doszło do naruszenia jego zdrowia. Aby można było mówić o naruszeniu dóbr osobistych w rozumieniu art. 448 k.c. musi po pierwsze dojść do obiektywnego naruszenia dobra (bez znaczenia jest przy tym subiektywne poczucie strony o zaistniałym naruszeniu), a także musi istnieć obiektywny, adekwatny związek przyczynowy pomiędzy działaniami sprawcy naruszenia, a naruszeniem dobra. Sąd w ramach podstawy faktycznej żądania przywołanej przez powoda nie dopatrył się żadnych okoliczności mogących świadczyć o tym aby pomiędzy stanem zdrowia powoda, a ewentualną utratą akt w Prokuraturze Rejonowej w (...) istniał adekwatny związek przyczynowy. Powód nie przedstawił żadnych okoliczności, które mogłyby taki wniosek uzasadniać (nie wskazywał np. na szczególnie przedmiot toczącego się postępowania karnego, który mógłby wywoływać u niego bolesne emocje, a tym samym wpływać na jego stan zdrowia fizycznego lub psychicznego). W tych warunkach dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa na okoliczność poniesionego przez powoda uszczerbku na zdrowiu i rozmiarów doznanej krzywdy nie było zasadne (art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c.).

Nie znajdując podstaw do zobowiązania pozwanego do naprawienia szkody ewentualnie zadośćuczynienia za krzywdę, Sąd oddalił powództwo główne i powództwo ewentualne.

O kosztach orzeczono na zasadzie art. 102 k.p.c. mając na względzie sytuację materialną i życiową powoda, która była podstawą do zwolnienia go w znacznej części od kosztów sądowych.

SSO Łucja Oleksy-Miszczyk